

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту історії, права та міжнародних відносин

Ю.В. Подрез

«01» вересня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 Право
Освітньо-професійна програма Право

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту історії, права та міжнародних відносин
«31» серпня 2021 р.

Голова Моцак С.І., кандидат педагогічних наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Бакалавр	Обов'язкова
		Рік підготовки:
3-й		
Семестр		
6-й		
Лекції		
30 год.		
Практичні, семінарські		
36 год.		
Лабораторні		
–		
Самостійна робота		
110 год.		
Консультації		
4		
Загальна кількість годин – 180		Вид контролю: екзамен

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни: опанування студентами теоретичних знань у сфері трудових правовідносин та відносин, тісно пов'язаних з ними, засвоєння положень трудового та соціального законодавства, а також формування практичних навиків та умінь щодо правильного тлумачення та застосування трудових та соціальних правових норм, що регулюють зазначені сфери відносин.

Основні завдання вивчення дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення»:

- Ознайомлення студентів з понятійно-категоріальним апаратом трудового права та права соціального забезпечення.
- Підвищення рівня правової активності та свідомості студентів.
- Вироблення у студентів навичок правового вирішення питань, що виникають у сфері трудової діяльності.
- Ознайомлення студентів з нормативною базою, яка регулює суспільні відносини, що виникають в сфері трудового права та права соціального забезпечення.
- Ознайомлення студентів з основними трудовими правами працівників та роботодавця і способами їх захисту, а також з основними трудовими обов'язками сторін трудових правовідносин.
- Вироблення у студентів вміння та навиків систематизувати та аналізувати вивчений матеріал.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК 10. Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.

СК 11. Здатність визначати належні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Програма дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення» розроблена відповідно до нормативних вимог законодавства про вищу освіту та ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та інших нормативно-правових актів обов'язкового та рекомендаційного характеру, а також відомчих

рекомендацій з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін у закладах вищої освіти.

Ефективне опанування дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення» ґрунтується на знаннях, отриманих від вивчення таких дисциплін як «Теорія держави і права», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Кримінальне право» та ін.

3. Результати навчання за дисципліною

<p>Соціально-гуманітарна ерудованість</p>	<p>ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.</p> <p>ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.</p> <p>ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.</p> <p>ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.</p>
<p>Дослідницькі навички</p>	<p>ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.</p>
<p>Комунікація</p>	<p>ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.</p> <p>ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.</p> <p>ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.</p>
<p>Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій</p>	<p>ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p> <p>ПРН 18. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.</p>
<p>Праворозуміння</p>	<p>ПРН 19. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування</p>

	<p>національної правової системи.</p> <p>ПРН 20. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.</p> <p>ПРН 21. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p>
Правозастосування	<p>ПРН 23. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p> <p>ПРН 24. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.</p> <p>ПРН 25. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 – 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 – 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє роботи висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 – 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний

	навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 – 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.
35 – 59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 – 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

Розподіл балів

Теми												Разом	Екзамен	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12			
Поточний контроль												50	25	100
4	4	4	5	5	4	3	5	3	5	4	4			
Контроль самостійної роботи												25		
2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

1 – 34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	---	--

*В Університеті передбачено можливість **перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти** відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>).*

4.1 Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань, та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **50 балів:** робота на **практичних** заняттях – підготовка доповідей, усні відповіді, участь в обговоренні питань / дискусіях, виконання практичних індивідуальних завдань, виконання тестових завдань, розв'язання задач тощо.
- **25 балів:** контроль **самостійної роботи** – підготовка до семінарів та опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашніх завдань, написання й рефератів тощо.
- **25 балів:** Результат підсумкового контролю (екзамен).

Разом – **100 балів**

5. Засоби діагностики результатів навчання

Діагностика результатів навчання та облік знань з дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення» студентів здійснюється в рамках семінарських (практичних) занять шляхом опитування, тематичних дискусій, тестування, реферативної роботи, підготовки доповідей, формування навиків складання документів.

Форми контролю:

- форми поточного контролю: практичні \ семінарські заняття;
- форми проміжного контролю: модульна контрольна робота;

форми підсумкового контролю: екзамен.

Студенти, які завершили вивчення цієї дисципліни, повинні:

Знати: роль і місце трудового права та права соціального забезпечення у системі національного права; предмет, методи, основні засади, систему джерел трудового права та права соціального забезпечення; поняття та склад трудових правовідносин, зміст прав та обов'язків учасників трудових правовідносин.

Вміти: грамотно тлумачити норми трудового законодавства, правильно застосовувати їх у конкретній ситуації, вирішувати практичні завдання.

Володіти: навичками самостійної роботи, здатністю аналізувати та вирішувати проблеми у сфері трудових та соціальних правовідносин у поєднанні з нормами інших галузей права.

Питання до підсумкової форми контролю з навчальної дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення»

1. Конституційне закріплення права на працю. Гарантії реалізації.
2. Поняття та предмет трудового права.
3. Особливості методу трудового права.
4. Джерела трудового права: поняття та види.
5. Загальне та спеціальне законодавство про працю.
6. Значення рішень Конституційного Суду України, постанов Пленуму Верховного Суду України в регулюванні трудових відносин.
7. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Їх правовий статус.
8. Поняття та ознаки трудових правовідносин.
9. Види трудових правовідносин.
10. Профспілки як суб'єкт у сфері соціально-трудова відносин.
11. Договірне регулювання соціально-трудова відносин.
12. Право громадян на працю. Закріплення в національному законодавстві та міжнародних правових актах.
13. Поняття трудового договору. Відмінність від цивільно-правових угод, пов'язаних з працею.
14. Трудовий договір: поняття та умови, встановлені законодавством, угодою сторін.
15. Істотні умови праці: їх поняття, порядок зміни і правові наслідки.
16. Правове значення випробування при прийнятті на роботу.
17. Контракт як особлива форма трудового договору. Сфера його застосування.

18. Гарантії трудових прав працівників при укладенні, зміні та припиненні трудового договору.

19. Сумісництво та його відмінності від суміщення професій та заміни тимчасово відсутнього працівника.

20. Правове регулювання праці сезонних та тимчасових працівників.

21. Переведення: поняття та види.

22. Переміщення: поняття та відмінності від переведення на іншу роботу.

23. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.

24. Припинення трудового договору.

25. Розірвання трудового договору з ініціативи осіб, які не є стороною трудового договору.

26. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з підстав, пов'язаних з винними діями працівника.

27. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з підстав, не пов'язаних з винними діями працівника.

28. Розірвання трудового договору у разі змін в організації виробництва і праці.

29. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працівників за певних умов.

30. Відсторонення: поняття та відмінності від розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

31. Порядок надання профспілковим органом попередньої згоди на розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

32. Трудова книжка працівника: зміст та порядок її оформлення.

33. Розрахунок у разі звільненні. Відповідальність власника за порушення строків.

34. Робочий час: поняття та види.

35. Правове регулювання службових відряджень.

36. Відпустки: поняття, види, порядок надання.

37. Відпустка без збереження заробітної плати, що надається працівникові в обов'язковому порядку.

38. Правове регулювання оплата праці.

39. Поняття заробітної плати.

40. Методи регулювання заробітної плати.

41. Гарантії та компенсації у разі переїзду на роботу в іншу місцевість.
42. Дисципліна праці та правові засоби її забезпечення.
43. Порядок застосування стягнення за порушення трудової дисципліни.
Оскарження.
44. Особливості притягнення до дисциплінарної.
45. Матеріальна відповідальності працівників: підстави та умови.
46. Повна матеріальна відповідальність на підставі договору працівника з власником.
47. Індивідуальна та колективна матеріальна відповідальність.
48. Поняття та правове регулювання охорони праці.
49. Здійснення державного нагляду за охороною праці на підприємствах, в установах, організаціях.
50. Пільги для працівників, які поєднують роботу з навчанням.
51. Поняття трудових спорів. Види.
52. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів..
53. Колективні трудові спори: предмет, сторони, момент виникнення.
54. Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів).
55. Страйк і порядок його проведення. Відповідальність за незаконний страйк.
56. Праця жінок: особливості правового регулювання.
57. Праця неповнолітніх: особливості правового регулювання.
58. Конституційні засади права соціального забезпечення в Україні.
59. Поняття та види джерел права соціального забезпечення.
60. Система пенсійного забезпечення в Україні.
61. Система недержавного пенсійного забезпечення.
62. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
63. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
64. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.
65. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
66. Соціальне обслуговування як форма соціального забезпечення.

67. Прожитковий мінімум та інші державні соціальні стандарти.
68. Види пенсійних виплат і соціальних послуг відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».
69. Поняття пенсій. Класифікація.
70. Пенсійний фонд України та його функції.
71. Пенсії за вислугу років: суб'єкти, умови, порядок призначення.
72. Пенсії за вислугу років державним службовцям, суддям, працівникам прокуратури..
73. Поняття людей з обмеженими можливостями.
74. Пенсії у разі втрати годувальника відповідно до Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».
75. Порядок призначення та виплати пенсій.
76. Порядок і умови перерахунку пенсій.
77. Види соціальних послуг і порядок їх надання.
78. Види та загальна характеристика державних допомог.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення» складається з 12 тем:

1. Трудове право як галузь права України.
2. Колективний договір.
3. Трудовий договір.
4. Припинення трудового договору.
5. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку.
6. Оплата праці та юридична відповідальність за трудовим правом.
7. Правове регулювання охорони праці.
8. Трудові конфлікти та порядок їх вирішення.
9. Правова організація зайнятості та працевлаштування.
10. Соціальне обслуговування і пільги в системі соціального забезпечення.
11. Соціальні допомоги: у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, по безробіттю, у зв'язку з материнством, батьківством і дитинством, інші соціальні допомоги.
12. Пенсійне забезпечення: за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника, за вислугою років, соціальна пенсія.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Тема 1. Трудове право як галузь права України.

Поняття трудового права. Предмет і метод правового регулювання. Принципи трудового права. Функції трудового права. Джерела трудового права. Система трудового права як галузі права. Сфера дії норм трудового права. Характеристика трудового законодавства. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудових правовідносин.

Тема 2. Колективний договір.

Поняття колективного договору та його роль у забезпеченні трудових відносин. Сторони колективного договору та сфера його укладення. Зміст і структура колективного договору. Чинність колективного договору в часі і просторі. Порядок укладення і підписання колективного договору. Контроль за виконанням колективного договору та відповідальність за його порушення і невиконання.

Тема 3. Трудовий договір.

Поняття і сторони трудового договору. Види трудового договору. Контракт як особлива форма трудового договору. Порядок укладення трудового договору. Випробування при прийнятті на роботу. Переведення працівників. Зміна істотних умов праці. Переміщення.

Тема 4. Припинення трудового договору.

Правові підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Участь профспілок у розірванні трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Розірвання трудового договору у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці у тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працюючих за певних умов. Правове регулювання процесу відсторонення працівника від роботи. Оформлення звільнення, виплата вихідної допомоги. Трудові книжки працівників.

Тема 5. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку.

Робочий час та його види. Режим робочого часу. Порядок встановлення та обмеження щодо нічних та надурочних робіт. Поняття і види часу відпочинку:

перерви, вихідні, святкові та неробочі дні. Поняття, види та тривалість відпусток. Порядок надання та оплати відпусток.

Тема 6. Оплата праці та юридична відповідальність за трудовим правом.

Правове регулювання оплати праці. Види регулювання оплати праці. Юридична відповідальність за трудовим правом України: загальна характеристика та підстави. Трудова дисципліна, порядок застосування заохочень і стягнень. Матеріальна відповідальність працівників: види і порядок застосування.

Тема 7. Правове регулювання охорони праці.

Охорона праці та її правове забезпечення. Загальні гарантії прав працівників на охорону праці. Особливості правового регулювання праці жінок. Особливості правового регулювання праці молоді. Організація охорони праці на підприємствах, в установах, організаціях.

Тема 8. Трудові конфлікти та порядок їх вирішення.

Поняття, класифікація трудових спорів та органи, що їх розглядають. Розгляд трудових спорів у комісіях з трудових спорів (КТС). Розгляд трудових спорів у місцевих судах. Поновлення на роботі та оплата за вимушений прогул. Порядок вирішення колективних трудових спорів. Правове регулювання проведення страйків.

Тема 9. Правова організація зайнятості та працевлаштування.

Правове регулювання забезпечення залучення громадян України у сферу трудової діяльності. Гарантії права на працю. Інститут працевлаштування та забезпечення зайнятості. Правовий статус безробітного. Обов'язки осіб, які шукають роботу, та безробітних. Порядок виплати допомоги з безробіття.

Тема 10. Соціальне обслуговування і пільги в системі соціального забезпечення.

Поняття та характеристика соціального обслуговування. Реабілітація, освіта й забезпечення зайнятості людей з обмеженими можливостями. Соціальне обслуговування в домашніх умовах та в спеціальних установах. Соціальне обслуговування дітей. Оплата соціального обслуговування в спеціальних установах для дітей. Порядок оплати соціального обслуговування. Коло суб'єктів, які користуються безплатним соціальним обслуговуванням. Соціальні пільги, їх принципова відмінність від соціального обслуговування. Класифікація соціальних пільг. Незахищені категорії громадян, які користуються соціальними пільгами.

Тема 11. Соціальні допомоги: у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, по безробіттю, у зв'язку з материнством, батьківством і дитинством, інші соціальні допомоги. Поняття та види допомоги із соціального забезпечення. Відмінність соціальних допомоги від інших виплат соціального забезпечення.

Класифікація соціальної допомоги, порядок призначення і визначення її розміру. Категорії громадян, які мають право на отримання допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Правові підстави виплати допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та її розміри. Категорії громадян, які мають право на отримання допомоги по безробіттю. Поняття допомоги по безробіттю, її розміри та порядок нарахування. Соціальне забезпечення та допомога у зв'язку з вагітністю і пологами. Одноразова допомога в разі народження дитини, її розмір, порядок призначення й виплати. Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Допомога на дітей, щодо яких встановлено опіку чи піклування. Інші види допомоги сім'ям з дітьми. Соціальна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей. Види одноразової соціальної допомоги.

Тема 12. Пенсійне забезпечення: за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника, за вислугою років, соціальна пенсія.

Поняття пенсії. Класифікація пенсій. Місце пенсійного забезпечення в системі загальнообов'язкового державного страхування. Поняття недержавного пенсійного забезпечення: порядок, умови. Поняття пенсії за віком. Особливості пенсії за віком, її види. Пенсія за віком на загальних підставах. Пенсія за віком у зв'язку з особливими умовами праці. Поняття пенсії з інвалідності. Пенсія у зв'язку з утратою годувальника на загальних підставах. Пенсія за вислугу років: умови її призначення.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практичні	Консультації	Самостійна робота
Тема 1. Трудове право як галузь права України.	12	2	2	-	5
Тема 2. Коллективний договір.	18	4	4	-	10
Тема 3. Трудовий договір.	14	2	4	-	10
Тема 4. Припинення трудового договору.	16	4	4	-	10

Тема 5. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку.	16	2	2	2	10
Тема 6. Оплата праці та юридична відповідальність за трудовим правом.	14	2	2	-	10
Тема 7. Правове регулювання охорони праці.	16	2	4	-	10
Тема 8. Трудові конфлікти та порядок їх вирішення.	14	2	2	-	10
Тема 9. Правова організація зайнятості та працевлаштування.	16	2	4		10
Тема 10. Соціальне обслуговування і пільги в системі соціального забезпечення.	14	2	2		5
Тема 11. Соціальні допомоги: у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, по безробіттю, у зв'язку з материнством, батьківством і дитинством, інші соціальні допомоги.	14	2	4	2	10
Тема 12. Пенсійне забезпечення: за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника, за вислугою років, соціальна пенсія.	16	4	2		10
Усього годин	180	30	36	4	110

7.3. Можливі види самостійної роботи студентів:

- робота з основною та додатковою літературою, аналіз нормативно-правових актів та судової практики;
- робота з основною та додатковою літературою, аналіз нормативно-правових актів та судової практики;
- самостійне вивчення матеріалу;
- самостійний пошук необхідної інформації в мережі Інтернет;
- складання процесуальних документів;

- перегляд відеоматеріалу за тематикою дисципліни;
- підготовка до різних форм проміжної і підсумкової атестації;
- підготовка усного повідомлення для виступу на занятті;
- написання реферату;
- підготовка доповіді;
- підготовка до участі у дискусії;
- виконання завдань для самоконтролю.

7.4. Теми індивідуальних проектів

1. Сфера поширення трудового права.
2. Теоретичні аспекти змісту предмету трудового права.
3. Функції трудового права України.
4. Система трудового права України.
5. Диференціація і єдність норм трудового права.
6. Міжнародно-правові акти як джерела трудового права.
7. Трудова правосуб'єктність роботодавців.
8. Правове становище трудового колективу як суб'єкта трудових відносин і їх роль у сфері праці.
9. Правові аспекти виникнення трудових та цивільних правовідносин за участю неповнолітніх.
10. Поняття і правове забезпечення зайнятості населення.
11. Поняття та правовий статус безробітного.
12. Працевлаштування іноземців та осіб без громадянства в Україні та громадян України за кордоном.
13. Трудовий договір і Трудова угода – співвідношення.
14. Правове значення умов трудового договору.
15. Правове регулювання обчислення заробітної плати.
16. Правове значення дисциплінарних стягнень.
17. Матеріальна відповідальність у трудовому праві: поняття, особливості, види.
18. Правовий статус органів по нагляду і контролю за охороною праці.
19. Правові проблеми відповідальності за порушення норм і правил з охорони праці.
20. Специфіка охорони праці жінок і молоді.

Засоби адаптації викладання дисципліни до потреб здобувачів з обмеженими можливостями здоров'я

При необхідності в освітньому процесі застосовуються методи і технології, що полегшують сприйняття інформації особами з обмеженими можливостями здоров'я:

- створення текстової версії будь-якого нетекстового контенту для його можливого перетворення в альтернативні форми, зручні для різних користувачів;
- створення контенту, який можна представити у різних видах без втрати даних або структури, передбачити можливість масштабування тексту та зображень без втрати якості, передбачити доступність управління контентом з клавіатури;
- створення можливостей для учнів сприймати одну і ту ж інформацію з різних джерел (наприклад, так, щоб особи з порушеннями слуху отримували інформацію візуально, з порушеннями зору – аудіально);
- застосування програмних засобів, що забезпечують можливість освоєння навичок і умінь, що формуються дисципліною, за рахунок альтернативних способів, в тому числі віртуальних лабораторій і імітаційних технологій;
- застосування дистанційних освітніх технологій для передачі інформації, організації різних форм інтерактивної контактної роботи учня з викладачем, у тому числі вебінарів, які можуть бути використані для проведення віртуальних лекцій з можливістю взаємодії всіх учасників дистанційного навчання, проведення семінарів, виступи з доповідями і захисту виконаних робіт, проведення тренінгів, організації колективної роботи;
- застосування дистанційних освітніх технологій для організації форм поточного та проміжного контролю;
- збільшення тривалості здачі особою з обмеженими можливостями здоров'я форм проміжної атестації по відношенню до встановленої тривалості їх здачі:
- тривалості здачі іспиту, що проводиться в письмовій формі, – не більше, ніж на 90 хвилин;
- тривалості підготовки здобувача до відповіді на іспиті, що проводиться в усній формі – не більш, ніж на 20 хвилин.

Даний перелік може бути конкретизований у залежності від контингенту здобувачів.

Методичне забезпечення дисципліни

Основу комплексу методичного забезпечення навчальної дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення» складають:

- робоча програма навчальної дисципліни;

- силабус;
- навчальний посібник «Сімейне право»;
- плани семінарських занять та методичні рекомендації до них;
- завдання для самостійної роботи з рекомендаціями;
- індивідуальні завдання;
- тестові завдання;
- питання для підготовки до іспиту;
- рекомендовані джерела;
- електронні ресурси.

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- ноутбук;
- доступ до мережі Інтернет;
- доступ до репозитарію та електронного каталогу наукової бібліотеки університету;
- доступ до інформаційно-правової системи ЛІГА ЗАКОН.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України. – К.: Юрінком, 1996. №30.- 154с.
2. Кодекс законів про працю України. – К. Вид. Дім “Ін.Юре”, 2003. – 244 с. (зі змін. та доп.).
3. Закон України Про відпустки. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 2, ст. 4.
4. Закон України Про зайнятість населення. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 24, ст.243.
5. Закон України Про зовнішню трудову міграцію. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 49-50, ст.463.
6. Закон України Про колективні договори і угоди. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 36, ст.36.
7. Закон України Про оплату праці. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 17, ст.121.
8. Закон України Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 22, ст.216.
9. Закон України Про охорону праці. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 49, ст.668.
10. Закон України Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 34, ст.227.

11. Закон України Про професійний розвиток працівників. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 39, ст.462.
12. Закон України Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 45, ст.397.
13. Закон України Про соціальний діалог в Україні. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 28, ст.255.
14. Закон України Про основні засади молодіжної політики Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2021, № 28, ст.233.
15. Постанова КМУ Про трудові книжки працівників від 27 квітня 1993 р. № 301.
16. Постанова № 18 від 26 жовтня 1995 року «Про внесення змін і доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України № 9 від 6 листопада 1992 року «Про практику розгляду судами трудових спорів».
17. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю/. Стичинський Б.С, Зуб І.В., Ротань В.Г. // Вид. 8-ме, доп. та перероб. К.: Вид-во А.С.К., 2007.
18. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підруч. / Вид. 4-те, стер. К.: Вікар, 2006. 725 с.
19. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 615 с.
20. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. К.: Олан, 2004. 312 с.
21. Гевел О. Про умови роботи за сумісництвом. *Право України*. 2007. №1. 684 с.
22. Єрмоменко В. Правові форми реалізації громадянами права на працю. *Право України*. 2009. №5. 616 с.
23. Тубелець І. Порядок укладення трудового договору (контракту). *Праця і зарплата*. 2009. № 18. 128 с.
24. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз) : у 2 т. Х. ; К., 2006. Т. 1. 713 с.

Інформаційні ресурси:

<http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України

<http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України

<http://irbis-nbuv.gov.ua> – сайт Національної юридичної бібліотеки України

<https://www.ligazakon.ua/ua/> – Інформаційно-правова система Ліга Закон